

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **L. O., nar. X**
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 1. 2019, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 9. 1. 2019, č. j. X, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou dne 20. 3. 2018, domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 9. 1. 2019, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 30. 11. 2018, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž nebylo vyhověno žalobcově žádosti ze dne 18. 9. 2018 o přiznání starobního důchodu.
2. Žalobce v žalobě namítá, že pro posouzení odůvodněnosti jeho nároku bylo stěžejní zjištění, kolik směn žalobce odpracoval v hlubinném hornictví. Podle prvostupňového rozhodnutí mělo jít o 987 směn. Žalobce však tvrdil, že v hlubinném hornictví pracoval mj. i v období od 9. 4. 1979 do 30. 4. 1981 a dále v období od 1. 9. 1989 do 31. 12. 1993. Žalovaná přitom nijak nevysvětlila, proč se zabývala jen obdobím od 1. 1. 1993 a proč jeho tvrzení pominula. Žalobce na podporu svého tvrzení k žalobě přikládá opis potvrzení

osobního oddělení d. P. ze dne 21. 5. 1981, jež dokládá, že pracoval jako elektrikář v hlubině od roku 1979 do roku 1981. Dále předkládá osvědčení S. d. K. ze dne 20. 10. 1992, z něž plyne, že uvedeného den vykonal zkoušku odborné způsobilosti v elektrotechnice a že tedy nejméně v uvedené době byl zaměstnán na pozici spojené s manipulací s elektrotechnickými zařízeními v hlubinných dolech. Konečně žalobce předkládá opis pověření R. b. z. s. K. ze dne 12. 3. 1993, podle něž byl do 31. 12. 1993 pověřen výkonem funkce četaře specialisty – zdravotníka. Z těchto dokladů je podle žalobce patrné že vykonával zaměstnání v hlubinném hornictví i v období, ve kterém žalovaná nepokládala nárok žalobce za prokázaný. Pokud by přitom žalovaná uvedená období žalobci započítala, nárok na starobní důchod by mu musel být přiznán.

3. V této souvislosti žalobce žalované vytýká, byla podle § 50 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) povinna si i z vlastní iniciativy opatřit podklady pro vydání rozhodnutí, resp. podle § 52 správního řádu provést důkazy potřebné ke zjištění stavu věci. Přesto však žalovaná vyšla z neúplných podkladů a pouze mechanicky přejímala zařazení pracovní činnosti žalobce zaměstnavatelem do pracovních kategorií, aniž by provedla jakékoliv dokazování o skutečné povaze práce vykonávané žalobcem, čímž se dostala do rozporu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu (nálezy sp. zn. I. ÚS 1415/10 a III. ÚS 1015/13). Žalovaná ani nenařídila ústní jednání, ačkoliv to podle § 49 odst. 1 správního řádu bylo nezbytné ke splnění účelu řízení a uplatnění práv žalobce, neboť by v jeho průběhu mohla dát žalobci najevo, v jakých směrech je třeba ještě dokazování doplnit. Ostatně podle § 45 odst. 2 správního řádu žalovaná byla povinna žalobci odstranit vady podané žádosti, za něž je třeba považovat i údajně nedostatečné prokázání všech období zaměstnání žalobce v hlubinných dolech. Postupem žalované tak bylo žalobci fakticky odňato právo navrhopat na podporu svých tvrzení další důkazy. Žalobce přitom byl a stále je připraven navrhnout na podporu svých tvrzení i důkaz výsledkem svědků z řad jeho bývalých kolegů, kteří mohou potvrdit, ve kterých obdobích a na jakých konkrétních pozicích žalobce vykonával zaměstnání v hlubinných dolech. Žalobce tyto důkazy v řízení před žalovanou nenabídl jen proto, že mu žalovaná nedala nijak najevo, že důkazy k prokázání důvodnosti nároku žalobce na starobní důchod postrádá. Vzhledem k povaze vad řízení před žalovanou se žalobce domáhá nejen zrušení napadeného rozhodnutí, ale i rozhodnutí prvostupňového. Již v žalobě přitom žalobce vyslovil souhlas s projednáním věci bez nařízení jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s.
4. Žalovaná ve vyjádření k žalobě k procesní stránce věci uvedla, že podle § 85a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 335/2018 Sb. (dále jen „organizační zákon“) se v řízení ve věcech důchodového pojištění nepoužije ustanovení správního řádu o vyjádření účastníků k podkladům řízení. V řízení přitom platí striktně dispozitivní zásada (pozn. soudu: žalovaná má patrně na mysli dispoziční zásadu), jelikož dávkové plnění nelze účastníku řízení vnutit proti jeho vůli. Stejně jako je na vůli účastníka, zda o dávku požádá, je na jeho vůli o to, zda se na žalovanou, potažmo na okresní správu sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) obrátí s dotazem ve vztahu k řízení o dávce důchodového pojištění, na niž by mu byla v souladu s § 6 odst. 4 písm. l) organizačního zákona poskytnuta odpověď. Žalovaná umožňuje vyřizování dotazů nejen při osobní návštěvě v jejím klientském centru, ale i cestou telefonického dotazu přes její call centrum či prostřednictvím svých webových stránek, a bylo tak jen na žalobci, zda daných možností využije a svá práva si „ohlídá“.

5. Žalovaná dále připomněla, že zaměstnavatelé jsou podle ustanovení § 35a odst. 2 a § 39a odst. 1 organizačního zákona povinni vést záznamy o skutečnostech rozhodných pro účely důchodového pojištění a předkládat je žalované. Podle § 38 odst. 2 organizačního zákona ve znění účinném do 31. 12. 1992 tyto záznamy musely obsahovat i údaje o době zaměstnání započitatelné v I. a II. pracovní kategorii, druh činnosti v souladu s resortními seznamy a označení resortního seznamu, podle nějž se zařazení provádí. Je tak evidentní, že evidenční list důchodového pojištění (dále jen "ELDP") vystavený zaměstnavatelem podle § 38 organizačního zákona je primárním důkazním prostředkem osvědčujícím dobu pojištění a získané vyměřovací základy, přičemž teprve při jeho absenci lze přistoupit k aplikaci obecných ustanovení o dokazování v § 51 odst. 1 správního řádu a dokazovat jinými listinami, ohledáním, svědeckými výslechy, znaleckými posudky, mzdovými listy, popř. jde-li o doby pojištění, jež nelze prokázat jinak, též čestnými prohlášeními nejméně dvou svědků podle § 85 odst. 5 organizačního zákona. Při obstarávání odkladů přitom žalovaná postupuje podle § 6 odst. 2 správního řádu.
6. Pokud jde o podstatu věci, žalovaná měla pro spornou dobu pojištění k dispozici ELDP, u nichž neshledala, že by byly zpracovány v rozporu s § 38 organizačního zákona, a proto nebylo třeba vyžadovat další podklady, zejména když správnost ELDP potvrdil žalobce svým podpisem a ani v rámci námitkového řízení nepředložil žádné nové důkazy, které by ovlivnily posouzení jeho nároku na starobní důchod. Pojistné doby v období od 9. 4. 1979 do 30. 4. 1981 dokládá ELDP ze dne 2. 5. 1981, z nějž vyplývá, že v tomto období v roce 1979 žalobce odpracoval 175 dnů v I.A pracovní kategorii a 92 dnů ve III. pracovní kategorii odpovídá náhradním dobám pojištění. V roce 1981 byly ve sporném období získány jen náhradní doby pojištění. Pokud jde o druhé sporné období od 1. 9. 1989 do 31. 12. 1993, zde žalovaná vyšla z ELDP ze dne 19. 9. 1997, v němž byla žalobci vykázána doba pojištění v I.A pracovní kategorii v letech 1989 (122 dnů), 1990 a 1991 (po 365 dnech) a 1992 (366 dnů) a ve III. pracovní kategorii v roce 1993. Pokud snad žalobce v řízení před soudem předložil důkazy, které by tvrzení žalované vyvracely, je žalovaná připravena o nich dodatečně rozhodnout postupem podle § 56 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2019 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Žalovaná je přesvědčena, že napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu, a proto navrhla zamítnutí žaloby.
7. Ze správního spisu soud zjistil, že se žalobcem byla dne 18. 9. 2017 sepsána žádost o přiznání starobního důchodu ode dne vzniku nároku. V části žádosti věnované přehledu o činnostech a náhradních dobách žalobce mj. potvrdil, že v době od 2. 10. 1979 do 30. 4. 1980 vykonával civilní vojenskou službu, přičemž je zde učiněn odkaz ověření tohoto údaje ve vojenské knížce. Zde soud poznamenává, že i s ohledem na obsah dalších listin ve spise je zjevné, že zmíněný údaj v žádosti je stižen písarskou chybou, jelikož dle všeho civilní služba žalobce trvala až do 30. 4. 1981, ostatně tato délka vojenské služby spíše odpovídá tehdy platným předpisům. To naznačuje i další položka přehledu o činnostech a náhradních dobách, v níž žalobce uváděl, že nepojištěná doba od 1. 5. 1981 do 6. 5. 1981 odpovídá přechodu mezi vojenskou službou a zaměstnáním.
8. Ve spisu jsou pak založeny ELDP týkající se žalobce, dokládající získané doby důchodového pojištění a příjmy žalobce. Ty potvrzují údaje uvedené ve vyjádření žalované, že obě žalobcem rozporovaná časová období jsou plně pokryta konkrétními ELDP. Pojistné doby v období od 9. 4. 1979 do 30. 4. 1981 dokládají dva ELDP, jeden ze dne 2. 5. 1981, druhý ze dne 15. 12. 1981, vystavené organizací S. – D., k.p., závodem důl P. L.,

kteřé jsou co do obsahu identické a liší se jen údajem o skončení zaměstnání v roce 1981 – starší z nich je vystaven za období do 30. 4. 1981 a potvrzuje v roce 1981 120 započtených dnů náhradních dob ve III. pracovní kategorii, mladší z nich je vystaven za období do 31. 3. 1981 a potvrzuje v roce 1981 jen 90 započtených dnů náhradních dob ve III. pracovní kategorii. Shodně z nich pak vyplývá, že v roce 1979 žalobce odpracoval 175 dnů v I.A pracovní kategorii jako důlní elektromontér [činnost č. 01 01 01 dle příslušného resortního seznamu Federálního ministerstva paliv a energetiky (dále jen „FMPE“)] a 92 dnů ve III. pracovní kategorii odpovídá náhradním dobám pojištění. V roce 1980 pak bylo získáno jen 366 dnů náhradních dob pojištění ve III. pracovní kategorii. Jako poslední den výkonu zaměstnání v kategorii I.A je uvedeno 30. 9. 1979. Údaje za jednotlivé kalendářní roky jsou na obou verzích ELDP opatřeny podpisy účetní (M.) a žalobce. S ohledem na období od 1. 5. 1981 do 6. 5. 1981, jež mělo být podle žalobce přechodem mezi vojenskou (civilní) službou a navazujícím zaměstnáním (dle dalších ELDP u D. K., L., závod X) s nástupem od 7. 5. 1981.

9. Pokud jde o druhé sporné období od 1. 9. 1989 do 31. 12. 1993, to je doloženo ELDP ze dne 19. 9. 1997 vystaveným R. b. z. s. K. se sídlem v K. Ž. (dále jen „RBZS“), v němž byla žalobci vykázána doba pojištění v I.AA pracovní kategorii v letech 1989 (122 dnů), 1990 (365 dnů, z toho 15 dnů náhradních dob), 1991 (365 dnů, z toho 7 dnů náhradních dob), 1992 (366 dnů, z toho 8 dnů náhradních dob; v pořadí 4. zápis s údajem 366 dnů vyplněným současně v I.AA i ve III. pracovní kategorii je vyznačen jako chybný vyplněním hodnotícího znaku 000 na počátku řádku, proto se k němu nepřihlíží) a 1993 (365 dnů, z toho 148 dnů náhradních dob; v pořadí 5. zápis s nevyplněným údajem o počtu dnů je také vyznačen jako chybný vyplněním hodnotícího znaku 000 na počátku řádku). Ve všech těchto letech bylo zároveň vyplněno pořadové číslo činnosti podle resortního seznamu 01 05 01 spolu s údajem „1A“, resp. „IA“ a byly připojeny podpisy účetní (nečitelné) a žalobce s jedinou výjimkou opraveného údaje za rok 1992 na posledním řádku ELDP (zde jsou podpisy připojeny jen u chybného zápisu s duplicitním zápisem v I.AA a III. pracovní kategorii). Z kopie ELDP lze současně vyčíst, že opravené údaje za rok 1992 na posledním řádku a hodnotící znak 000 před původním a podpisy opatřeným 4. řádkem za tentýž roky byly původně vypsány rukou a teprve posléze přetištěny psacím strojem.
10. Ve spise je dále založeno mj. potvrzení vydané podle § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, ve znění nařízení vlády č. 69/2015 Sb. (dále jen „nařízení vlády č. 363/2009 Sb.“), v němž žalobci dne 8. 9. 2016 oddělení archivu a spisovny státního podniku D. potvrdilo, že ke dni 31. 12. 1992 trvalo jeho zaměstnání I.AA pracovní kategorie, že žalobce nedosáhl nejvyšší přípustné expozice a že u zaměstnavatele RBZS žalobce v období od 1. 1. 1993 do 30. 6. 1997 odpracoval v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech mimo uranové doly 806 směn. Potvrzení v podobě přílohy k žádosti o důchod k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. pracovní kategorie podle nařízení vlády č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, ve znění účinném do 31. 5. 1992 (dále jen „nařízení vlády č. 117/1988 Sb.“), jež by dokládalo dobu výkonu preferovaného zaměstnání u RBZS před rokem 1993, správní spis neobsahuje. Takové potvrzení vydané státním podnikem P. k. Ú. je založeno jen ve vztahu k období od 7. 5. 1981 do 31. 8. 1989, v němž měl žalobce odpracovat 91 kalendářních dnů v I.A pracovní kategorii a 2 938 kalendářních dnů v I.A pracovní kategorii. Žalobcem rozporovaná období tak jsou s výjimkou roku 1993 doložena jen ELDP.

11. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 30. 11. 2018 byla s odkazem na § 28 zákona o důchodovém pojištění žádost žalobce zamítnuta, a to mj. s odůvodněním, že žalobce nevykonal alespoň 3 300 směn zaměstnání v hlubinném hornictví, neboť před 1. 1. 1993 získal 2 938 kalendářních dní takového zaměstnání, což odpovídá 1 763 směnám, a po 1. 1. 1993 žalobce získal 987 takových směn, celkem tedy jen 2 750 směn v zaměstnání v hlubinném hornictví. Podmínky pro snížení důchodového věku pro nárok na starobní důchod stanovené nařízením vlády č. 363/2009 Sb. tak žalobce nesplnil a jeho důchodový věk proto činí podle § 32 zákona o důchodovém pojištění 64 let a 2 měsíce, jež dosáhne až v roce 2024.
12. Žalobce podal dne 2. 1. 2019 námitky, v nichž vyslovil pochybnosti o úplnosti posuzované doby pojištění a v návaznosti na to o správnosti výpočtu odpracovaných směn. Prvostupňovému rozhodnutí vytknul, že neuvádí konkrétní důvody, proč krátí rozhodné doby vynecháním období od 1. 9. 1989 do 31. 12. 1993 a zda pro výpočet směn použila žalovaná i data z období od 9. 4. 1979 do 30. 4. 1981. S odkazem na přiloženou tabulku žalobce uvedl, že v posledně uvedeném období jako důlní elektrikář v D. v. ú. Z. (DVÚZ) na dole P. X v L. u L. odpracoval 752 dnů, což odpovídá 452 směnám. V době od 1. 9. 1989 do 31. 12. 1993 odpracoval jako báňský záchranář u H. b. z. s. ve V. u K. zřízené S. d. K., jež byly převzaty ČMD, a.s., a následně D., s. p., 1 582 kalendářních dnů, což odpovídá 950 směnám. Celkem se započtením dalších období (včetně částečně se překrývajících období od 1. 1. 1993 do 30. 6. 1997, v němž si žalobce počítá v souladu s potvrzením založeným ve spise 806 směn) tak žalobce podle svého přesvědčení odpracoval 4 212 směn. Žalobce namítal, že je výrazně zkrácen na svých procesních právech, protože neví, jaké podklady byly použity pro výpočet a jakými úvahami se žalovaná řídila. Navrhl, aby prvostupňové rozhodnutí bylo zrušeno, došlo k doplnění podkladů pro výpočet a k novému výpočtu, popř. aby alespoň bylo vysvětleno, proč nebyla do výpočtu zahrnuta žalobcem předložená data ze sporných období.
13. Následně žalovaná napadeným rozhodnutím ze dne 9. 1. 2019 námitky žalobce zamítla a potvrdila prvostupňové rozhodnutí. V odůvodnění zejména citovala jednotlivá do úvahy přicházející ustanovení právních předpisů, jež umožňují snížení důchodového věku na základě odpracovaných dob v hlubinném hornictví (vesměs) za podmínky, že bylo odpracováno alespoň 3 300 směn. K námitkám pak uvedla, že údaje informativním listu přiloženém k prvostupňovému rozhodnutí obsahují běžné součty všech evidovaných dob, nejedná se však o informaci, kolik let doby pojištění pojištěnec získal pro nárok na důchod a jeho výpočet. V období od 9. 4. 1979 do 30. 4. 1981 žalovaná vyšla z ELDP S. – D., k. p., v němž bylo žalobci započteno 175 dnů zaměstnání v pracovní kategorii 01 01 01 IA a ve zbytku náhradní doby pojištění. Nejedná se tudíž o pracovní kategorii I.AA. V období od 1. 9. 1989 do 31. 12. 1993 pak žalovaná vycházela z ELDP RBZS, v němž byly žalobci započteny dny zaměstnání v pracovní kategorii 01 05 01 IA. Ani zde se tedy nejedná o pracovní kategorii I.AA. Vzhledem k nesplnění zákonných podmínek pro nárok na snížení důchodového věku, jelikož žalobce odpracoval jen 2 750 směn v zaměstnání v hlubinném hornictví, nebylo možné námitkám žalobce vyhovět. Napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 21. 1. 2019.
14. Podle § 74 zákona o důchodovém pojištění platí, že nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii

funkcí zůstávají zachovány, přičemž snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.

15. Čl. I bodem 1 zákona č. 73/1982 Sb., o změnách zákona o sociálním zabezpečení a předpisů o nemocenském pojištění (dále jen „zákon č. 73/1982 Sb.“), byl v § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení (dále jen „důchodový zákon z roku 1975“), rozdělen s účinností od 1. 7. 1982 původní bod 1 na nové body 1 (zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech) a 2 (ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech). Tím byla poprvé v platných právních předpisech zavedena pracovní kategorie tradičně označovaná jako I.AA (do té doby byla určitá zvýhodnění přiznávána jen mimořádnými opatřeními ministrů práce a sociálních věcí a předsedy Státního úřadu sociálního zabezpečení).
16. Čl. II navazujícího nařízení vlády č. 74/1982 Sb., o některých úpravách v nemocenském pojištění a důchodovém zabezpečení pracujících v hornictví, ve znění účinném (dále jen „nařízení vlády č. 74/1982 Sb.“) byla taktéž s účinností od 1. 7. 1982 za zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech pro účely důchodového zabezpečení prohlášena zaměstnání I. pracovní kategorie uvedená v části I přílohy tohoto nařízení. Hned na prvním místě této přílohy je pod bodem 1 uvedeno zaměstnání důlního elektromontéra, a to mj. v resortu FMPE s číslem zaměstnání 01-01-01.
17. Podle § 16 odst. 2 písm. a) důchodového zákona z roku 1975 ve znění zákona č. 73/1982 Sb. měl na plný starobní důchod nárok též pracující, který byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň 55 let, jestliže byl zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 12 odst. 1 písm. a) bodě 1 nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech a uvedeného věku dosáhl v době trvání zaměstnání.
18. Podle § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1991 (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“) platilo, že do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to (mimo jiné) zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech.
19. Podle § 18 odst. 3 zákona o sociálním zabezpečení se jako doba zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) započítává za podmínky stanovené v odstavci 2 z náhradních dob jen doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo podporu při ošetřování člena rodiny; jestliže bylo uvedené zaměstnání přerušeno jinými náhradními dobami, započítávají se tyto doby jako doba zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. b).
20. Podle § 21 odst. 1 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení měl občan nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech.
21. Podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. byla zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech ta zaměstnání, která byla uvedena v příloze č. 2 nařízení. V této příloze bylo pod bodem 1 uvedeno zaměstnání důlního elektromontéra (i pro resort FMPE) a pod bodem 5 zaměstnání báňského záchranáře v resortu FMPE.

22. Podle § 174 odst. 1 písm. c) zákona o sociálním zabezpečení měl občan, který vykonával před 1. 1. 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, po 31. 12. 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň věku 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 12 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) téhož zákona. V § 174 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení pak byla uvedena druhá podmínka vzniku nároku na starobní důchod, a to, že zaměstnání I. pracovní kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. 12. 1992; za zaměstnání se pro tyto účely považovaly i náhradní doby a doby uvedené v § 5 odst. 1 a v § 6 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb.
23. Podle § 1 nařízení vlády č. 363/2009 Sb. se toto nařízení vztahuje na osoby, které
- a) vykonávaly před 1. 1. 1993 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let,
 - b) odpracovaly v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 300 směn, popř., jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 2 200 směn, nebo, pokud výkon zaměstnání v hornictví skončily z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, odpracovaly před 1. 1. 2009 v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 081 směn, popř., jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 1 981 směn. Počet těchto odpracovaných směn za dobu před 1. 1. 1993 se zjistí tak, že počet kalendářních dnů zaměstnání v hornictví se vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí směrem nahoru; za dobu po 31. 12. 1992 se za odpracovanou směnu považuje každá směna, v níž osoba uvedená v písmenu a) po převážnou část vykonávala podle potvrzení vydaného podle § 4 pod zemí zaměstnání v hornictví, a
 - c) nesplnily podmínky uvedené v zákoně o sociálním zabezpečení pro stanovení důchodového věku 55 let.
24. Podle § 2 písm. a) nařízení vlády č. 363/2009 Sb. se u osob uvedených v § 1, které nesplnily podmínky pro stanovení důchodového věku podle § 174 zákona o sociálním zabezpečení, důchodový věk stanoví tak, že od důchodového věku stanoveného podle zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni 1. ledna 2010, se odečte 5 let.
25. Podle § 37b odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění se zvýhodnění upravená v § 37c vztahují na pojištěnce, kteří v zaměstnání v hlubinném hornictví odpracovali celkem aspoň
- 1) 3 300 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hlubinném hornictví v uranových dolech, 2 200 směn, nebo
 - 2) 3 081 směn, pokud zaměstnání v hlubinném hornictví skončilo z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hlubinném hornictví v uranových dolech, 1 981 směn, pokud toto zaměstnání skončilo z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice.
26. Podle § 37b odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se směnou v zaměstnání v hlubinném hornictví za dobu po 31. prosinci 1992 rozumí taková směna, v níž pojištěnec vykonával zaměstnání v hlubinném hornictví po převážnou část pod zemí. Počet směn v zaměstnání v hlubinném hornictví za dobu před 1. lednem 1993 se zjistí tak, že počet kalendářních dnů zaměstnání v hlubinném hornictví, které bylo podle právních předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní

důchod při dosažení věku aspoň 55 let, se vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí směrem nahoru.

27. Poté, co soud ověřil, že žaloba je včasná, má veškeré nezbytné náležitosti a jsou splněny i další procesní podmínky, se zabýval věcí samou a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Ve věci je primárně sporné, zda žalobce odpracoval ve sporných obdobích od 9. 4. 1979 do 30. 4. 1981 a dále od 1. 9. 1989 do 31. 12. 1993 směny v zaměstnání v hlubinném hornictví, jejichž započtení by mu umožnilo dosáhnout v součtu 3 300 těchto směn potřebných pro snížení důchodového věku jako podmínky pro vznik nároku na tzv. hornický starobní důchod.
28. V tomto směru mezi účastníky nepanuje spor o výklad právní úpravy, nýbrž spor skutkový, a to především v tom směru, zda byly podklady shromážděné žalovanou v průběhu správního řízení o žádosti žalobce dostačující pro závěr, že žalobce podmínky pro snížení důchodového věku nesplňuje, a zda žalovaná nebyla povinna žalobci aktivně poskytnout prostor pro předložení důkazních prostředků o jím tvrzených odpracovaných směnách. Soud přitom po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že závěry žalované nemají oporu v obsahu správního spisu, resp. jsou s ním v rozporu.
29. Pokud jde v první řadě o nejstarší sporné období, zde má žalobce pravdu jen částečně, pokud se dovolává toho, že by mělo být zahrnuto mezi výkon zaměstnání v I.AA pracovní kategorii v plném rozsahu. Zde je třeba poukázat již na obsah s ním sepsané žádosti, z níž vyplývá, že žalobce po část tohoto období (a to s ohledem na pravděpodobnou písařskou chybu v textu žádosti po značnou část) vykonával náhradní vojenskou službu (civilní službu). Tato doba mu přitom nemůže být započtena do dob výkonu zaměstnání v I.AA pracovní kategorii ani kdyby byla obklopena dobami takového zaměstnání, neboť není náhradní dobou pojištění, jak uzavřel již Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 22. 2. 2006, č. j. 20 Cad 48/2005-21, publikovaném pod č. 1452/2008 Sb. NSS, a i kdyby byla, s ohledem na ustanovení § 18 odst. 3 zákona o sociálním zabezpečení by byla považována jen za dobu výkonu zaměstnání I.A pracovní kategorie, nikoliv I.AA.
30. To však neplatí pro doloženou dobu výkonu zaměstnání důlního elektromontéra v době od 9. 4. do 30. 9. 1979 (92 kalendářních dnů). Jak uzavřel již Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 6. 1990, sp. zn. 9 Co 154/90, pro zařazení zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie je rozhodující, jak je zaměstnání zařazeno podle právního předpisu platného v době vzniku nároku na dávku důchodového zabezpečení, pokud ovšem není výhodnější jeho zařazení podle předpisu platného v době výkonu zaměstnání žadatele o důchod. Skutečnost, že před 1. 7. 1982 právní úprava neznala pracovní kategorii I.AA, vysvětluje, proč v ELDP vystaveném před tímto datem zaměstnavatel toto zaměstnání zařadil do I.A pracovní kategorie jako v té době nejvýhodnější skupiny zaměstnání. S ohledem na závěr Nejvyššího soudu to však neznamená, že v řízení vedeném o nynější žádosti nelze toto zaměstnání zhodnotit podle později platných právních předpisů. Současná právní úprava přihlíží s ohledem na přechodné ustanovení § 74 zákona o důchodovém pojištění i ke kategorizaci zaměstnání platné před 1. 1. 1996. V tomto období přitom podle bodu 1 přílohy k nařízení vlády č. 74/1982 Sb., ale i přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 117/1988 Sb. bylo žalobcem vykonávané zaměstnání důlního elektromontéra zaříděno do I.AA kategorie. V této kategorii jej tedy měla žalovaná zhodnotit. Toto pochybení odpovídající po přepočtu cca 56 směnám by nicméně nebylo způsobilé vést ke zrušení napadeného rozhodnutí, neboť žalobci chybí oproti výpočtu žalované ke splnění zákonných požadavků celkem 550 směn.

31. Žalovaná však pochybila i ve vztahu ke druhému spornému období. Pokud uvádí, že vycházela z ELDP ze dne 19. 9. 1997, pak měla vysvětlit, proč se přiklonila k údajům o pracovní kategorii I.A uváděnému za číslem zaměstnání podle resortního seznamu, a ne k údajům o odpracovaných kalendářních dnech v I.AA pracovní kategorii v předcházejících sloupcích ELDP. Žalovanou posuzovaný ELDP je totiž v označení pracovní kategorie vnitřně rozporný a bez bližšího vysvětlení, proč jeden z více vzájemně si odporujících údajů žalovaná vzala za základ pro svůj výpočet a jiný nezohlednila, její závěry nemohou obstát z hlediska požadavků na přezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Přihlédne-li přitom soud ke skutečnosti, že zaměstnání báňského záchranáře bylo v rozhodné době pod bodem 5 přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 117/1988 Sb. zařazeno mezi zaměstnání I.AA kategorie, jeví se mu pravděpodobnějším, že by odpracované směny žalobcem v dané době měly být zohledněny ve výpočtu rozhodném pro snížení důchodového věku, ledaže pracovní náplň žalobce uvedenému zaměstnání neodpovídala. V každém případě však platí, že v situaci, kdy žalobce ve svých námitkách výslovně zpochybňoval nezohlednění odpracovaných směn v tomto období a uváděl, že pracoval jako báňský záchranář, bylo na žalované, aby se s vnitřním rozparem údajů o pracovní kategorizaci v posuzovaném ELDP výslovně zabývala a buď vysvětlila, proč je jeden z rozporných údajů zjevně chybný, nebo vyhodnotila v tomto bodě ELDP jako nepoužitelný důkazní prostředek a provedla další dokazování pomocí konkrétních dotazů na právního nástupce tehdejšího zaměstnavatele žalobce či výzvou žalobci, aby navrhl konkrétní listiny či svědky jako důkaz o svém tvrzení. V dané otázce je tak napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., potažmo zjištěný skutkový stav nemá oporu v obsahu správního spisu ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Tato vada se přitom dotýká mnohem delšího období 1 583 kalendářních dnů, jež by mohly představovat až cca 950 směn. Pokud by tedy závěry žalované v konečném důsledku nebyly správné, nepochybně by to mohlo vést ke zcela odlišnému výsledku řízení pro žalobce. Jedná se tedy o vadu, jež zpochybňuje zákonnost výroku napadeného rozhodnutí, a je proto důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí.
32. Soud nicméně nemohl vyhovět podnětu žalobce, aby bylo zrušeno i prvostupňové rozhodnutí, neboť tuto možnost soud ve věcech důchodového pojištění nemá. Soud totiž musí respektovat ustanovení § 88 odst. 8 organizačního zákona, jež žalované v řízení o námitkách zapovídá možnost použití ustanovení § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, tj. možnost prvostupňové rozhodnutí zrušit a věc vrátit k novému projednání. Žalovaná je tudíž v námitkovém řízení povinna veškeré vady prvostupňového rozhodnutí sama napravit a toto rozhodnutí v případě potřeby změnit a ani soud není oprávněn v rozporu s principy námitkového řízení prvostupňové rozhodnutí rušit (srov. analogicky závěry usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2009, č. j. 1 Aps 2/2008-76, č. 1997/2010 Sb. NSS).
33. S ohledem na zjištěné vady již soud nepovažoval za potřebné provádět dokazování listinami předloženými žalobcem, neboť by to bylo již nadbytečné. Bude na žalované, aby v dalším řízení z těchto listin vyvodila případné závěry pro posouzení žalobcovy žádosti.
34. Pokud jde o zbylé argumenty žalobce, soud již jen v krátkosti uvádí, že sice respektuje dispoziční zásadu správního řízení o žádosti, přesto však upozorňuje žalovanou na nutnost se obrátit na účastníka řízení výzvou k prokázání skutečností, jež tvrdí, pokud tyto skutečnosti nejsou patrné z dosud shromážděných podkladů (ledaže jejich existenci shromážděné doklady zcela vyvrací, tj. v řízení je prokázán opak, nebo jde o skutečnosti

nerozhodné). Má-li žadatel k určitému skutkovému tvrzení důkazní břemeno, je třeba jej na to zavčas upozornit, aby mohl poskytnout správnímu orgánu nezbytnou součinnost ve smyslu § 50 odst. 2 věty druhé správního řádu, nezjistí-li skutkový stav bez pochybností správní orgán sám již z vlastní iniciativy. Byť správní řízení je svou povahou řízením písemným, nelze vyloučit ani konání ústního jednání, pokud může lépe přispět k vyjasnění sporných otázek a identifikaci vhodných důkazních prostředků, nicméně je především na účastníkovi řízení, aby takový neobvyklý postup výslovně navrhl, a na žalované, aby posoudila jeho potřebnost. Žalovaná má přitom nepochybně pravdu, že obecně vzato bylo s ohledem na vyloučení aplikace ustanovení § 36 správního řádu v řízení o žádosti o přiznání důchodu ustanovením § 85a organizačního zákona hlavně na žalobci, aby se sám aktivně zajímal o průběh řízení a obsah shromážděných podkladů, a to přinejmenším v okamžiku formulace námitek.

35. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalobci, který byl ve věci úspěšný, podle obsahu spisu žádné podstatné náklady řízení v řízení před soudem nevznikly. Proto soud rozhodl v souladu s návrhem žalobce tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 1. dubna 2020

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce